

LIBERTATEA RELIGIOASĂ ÎN CEHOSOVACIA COMUNISTĂ (1948-1950)

*Denis CHIRIAC,
Facultatea Istorie și Filosofie*

CZU: 27-67(437)1948/1950

chiriacdenis@gmail.com

După o scurtă perioadă de reînnoire după cel de-al Doilea Război Mondial, cultele religioase din Cehoslovacia comunistă a intrat un conflict aprig cu autoritățile comuniste. Deși liderii bisericești au încercat să atenueze represiunea comunistă asupra cultelor, Partidul Comunist nu avea de gând să renunțe la planul său împotriva acestora, mai ales împotriva Bisericii Catolice, unul dintre cei mai mari adversari ideologici ai săi. Momentul de cotitură în relațiile dintre Biserica Catolică și stat a avut loc în iunie 1949, când episcopii s-au pronunțat într-o scrisoare pastorală împotriva falsei „Acțiuni Catolice” [1, pp. 25-36], organizată de stat, care urmărea să limiteze influența episcopatului asupra laicilor, iar Papa Pius al XII-lea a emis un decret de excomunicare a membrilor Acțiunii Catolice și ai Partidului Comunist.

Una dintre numeroasele manifestări ale arbitrariului nefondat din punct de vedere juridic al puterii de stat, la acea vreme deja sub controlul deplin al autorităților Partidului Comunist, a fost reprimarea violentă a presei. În ceea ce privește Biserica, în primele zile după lovitura de stat, a fost oprită publicarea presei Bisericii Catolice, a cărei lichidare a fost finalizată la sfârșitul anului 1948. Abia mai târziu a fost înlocuit cu tipărirea ziarului catolic, care se afla complet sub controlul Partidului Comunist și al statului [2, pp. 214-224].

O altă intervenție a regimului împotriva libertății de credință, încă din prima perioadă de persecuție a cultelor și credincioșilor, a fost lichidarea instituțiilor de învățământ religios [3]. În primul rând, într-un mod dubios din punct de vedere legal, agenți guvernamentali au fost trimiși în școlile teologice pentru a spiona la fața locului și a căuta modalități de discreditare a lor. Totuși, această tentativă nu a avut prea mult succes. În cele din urmă, în timpul anului școlar 1949-1950, toate școlile bisericești au fost închise treptat prin acte individuale ale autorităților educaționale [4, 52-53].

În practică, a fost, de asemenea, impusă și pusă în aplicare limitarea consințământului statului, în special al clericilor aflați într-o poziție ierarhică inferioară, la o zonă geografică bine definită [5, pp. 305-311]. Acordarea și retragerea aprobării de stat pentru clerici și predicatori din toate bisericile și societățile religioase a fost obișnuită începând cu 1950, pe toată perioada regimului totalitar comunist și până la lovitura de stat de la sfârșitul anului 1989, cu o scurtă pauză de fapt în jurul anului 1968, când nu este înregistrat niciun caz de retragere a aprobării de stat [6, pp. 154-163].

În plus, Decretul nr. 352/1950 a unificat fondurile religioase într-un singur fond religios, administrat de Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor. Totuși, decretul nu a vizat și întoarcerea monahilor alungați cu forța din mănăstiri, acestea fiind abandonate și devastate [7, pp. 396-401]. Dimpotrivă, congregațiile monahale trebuiau să dispară din conștiința societății. Cei mai tineri dintre călugări au primit obligația de a efectua serviciul militar și au fost repartizați în unități de muncă numite Batalioanele Tehnice Auxiliare ale Armatei Populare Cehoslovace, în timp ce cei mai în vârstă au fost împărșiți și separați unii de alții și de rudele lor și au fost trimiși la fabrici de producție, forestiere și agricole în diferite părți ale țării, în special în zonele de frontieră. Cu toate acestea, închisoarea de internare pentru superiorii religioși a continuat să existe timp de mai mulți ani [8, p. 19].

Legea pentru protecția Republicii Populare Democratice nr. 231/1948 din 24 octombrie 1948, care a înlocuit Legea pentru protecția Republicii nr. 50/1923, valabilă la acea vreme, a servit la luarea de măsuri personale împotriva tuturor cetățenilor cu mentalitate alternativă. Printre pedepsele frecvente se numărau „de la zece la douăzeci și cinci de ani de muncă silnică, închisoare pe viață și pedeapsa cu moartea”. Sute de cetățeni, inclusiv un număr mare de credincioși, printre care mulți oficiali bisericești de rang inferior și superior, au fost condamnați în temeiul legii. Nu în mod întâmplător, în 1968, organizația deținuților politici care supraviețuiseră anilor lungi de detenție a adoptat numele de K 231, după numărul acelei legi.

Bibliografie:

1. KAPLAN, K. Stát a církev v Československu, 1948–1953. Brno: Doplněk, 1993.

2. VAŠKO, Václav, Dům na skále I., Církev zkoušená. Kostelní Vydří. 2004.
3. Regulamentul Guvernului din 14 iulie 1950 privind Facultățile de Teologie [citát 25 februarie 2022]. Disponibil:<https://www.aspi.cz/products/lawText/1/25331/0/2/narizeni-c-112-1950-sb-o-bohosloveckych-fakultach>
4. HORÁK, Záboj. Církev a české školství. Praha. 2011.
5. KINDL, Vladimír, Národní shromáždění a osnovy tzv. církevních zákonův říjnu r. 1949.În: SOUKUP, Ladislav (ed.),Pocta prof. JUDr. Karlu Malému, DrSc., k 65. Narozeninám. Praha. 1995.
6. DUBOVSKÝ, J. M. Akcia rehoľníčky: snahy komunistického režimu na Slovensku v rokoch 1949 - 1989 odstrániť do roku 2000 ženské rehole a kongregácie z verejného života. Martin: Matica slovenská, 2001.
7. KAPLAN, K. Stát a církev v Československu, 1948–1953. Brno: Doplněk, 1993.
8. BALÍK, S., HANUŠ, J. Katolická církev v Československu 1945-1989. Brno: CDK, 2007.

Recomandat
Octavian MOȘIN, dr., conf. univ.